

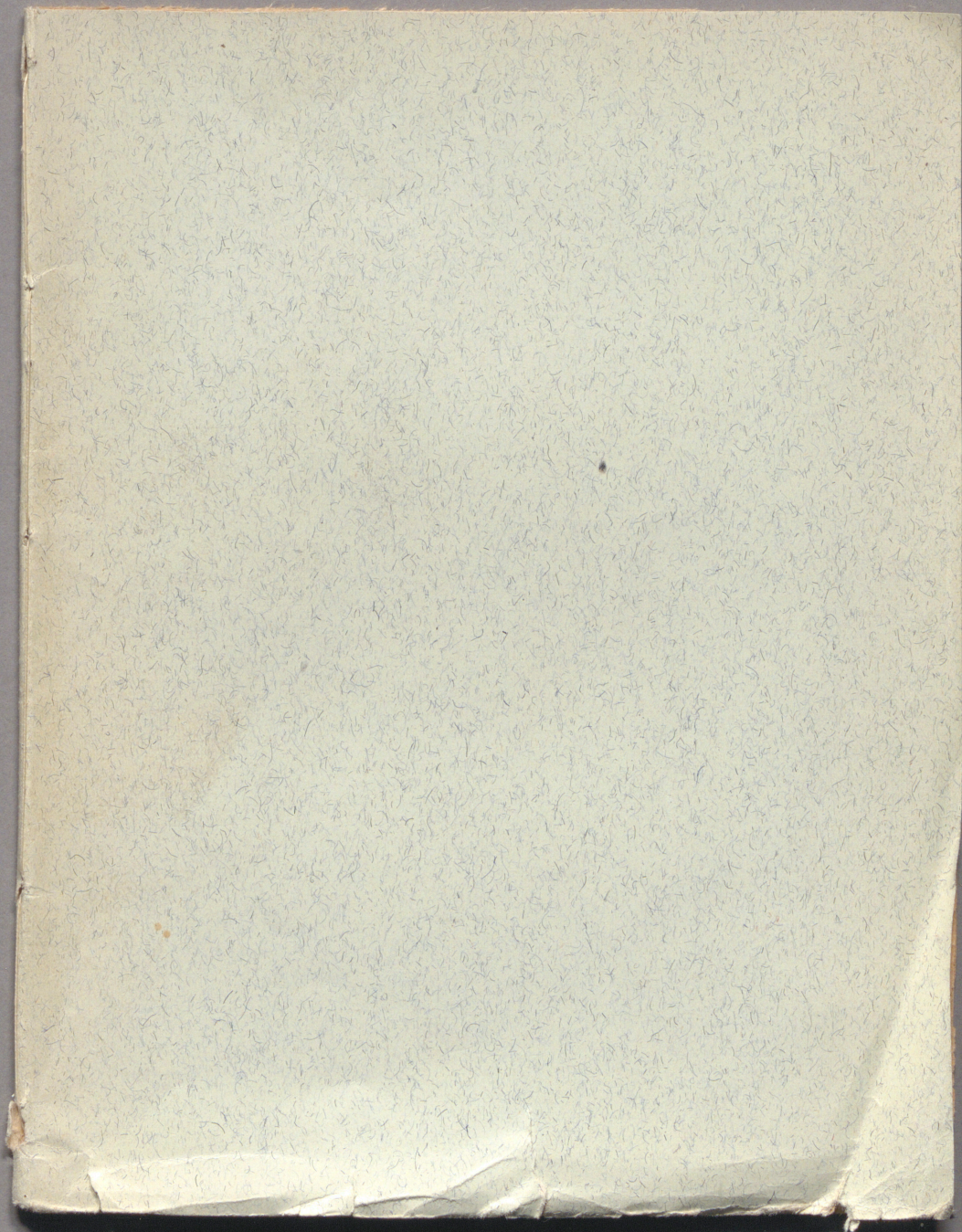
Noveller /

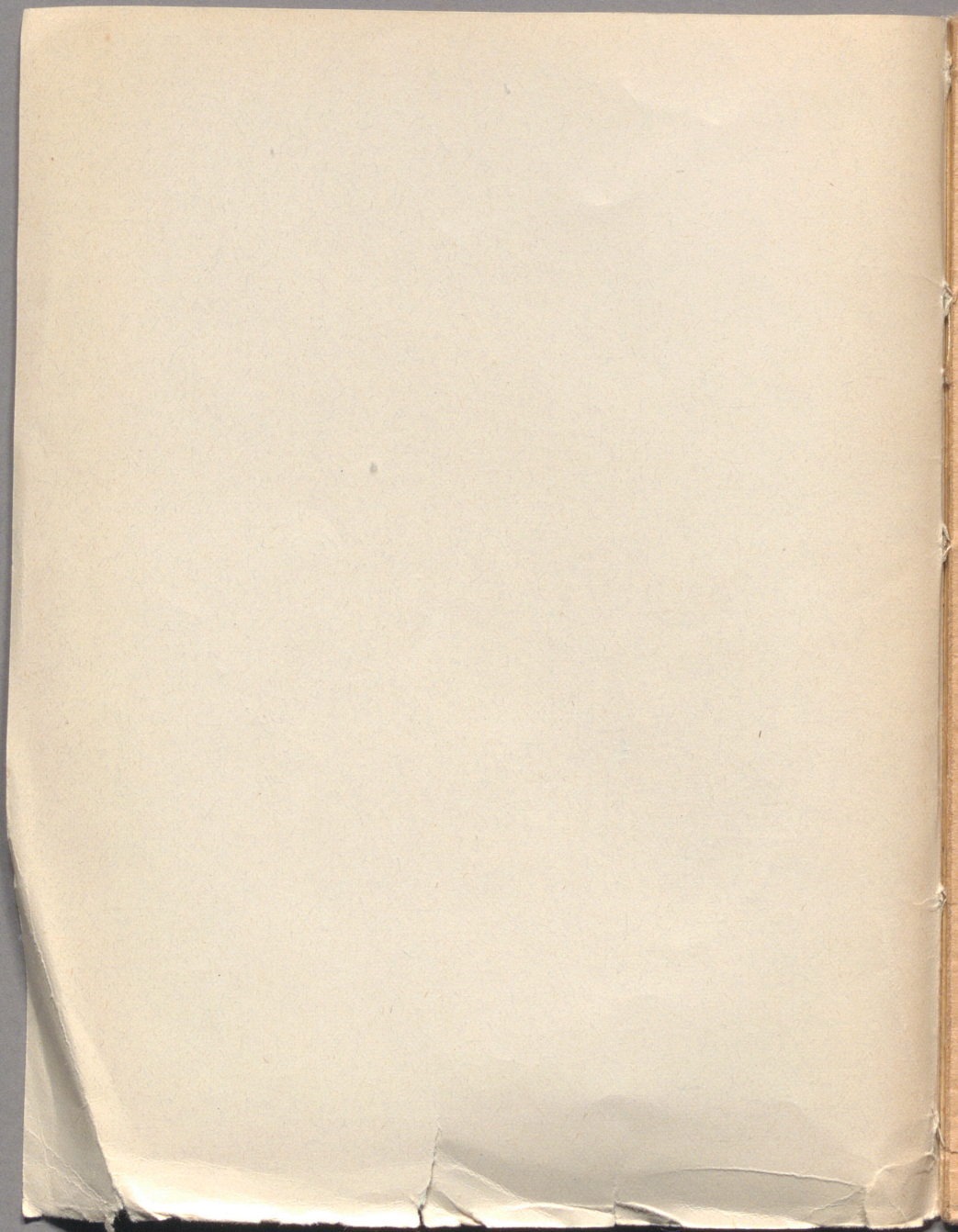
Ljung, Sven,

59 C Br.

National Library
of Sweden

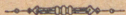
WALLENSTEEN, N. A.

Roman
Sv.
(P. 1)

NOVELLER

AF

SVEN LJUNG

STOCKHOLM,
P. A. NYMANS EFTERTR. TRYCKERI
1910.

Sv. Dante'n följetong

NOVELLER

THE

NOVELLER

VID GRÄNSEN.

Högt uppe i Jämtland vid sjön Anjans strand ligger bonden Eskil Kjälssöns välbyggda gård Fjällåsen med Anjeskutan som skyddsvakt norrut.

Öfver Anjan och västerut var fordom en liflig trafik på Norge. Denna samfärdslinje »Jämtlands kommunikationsled», som öppnades för ett halft århundrade sedan, undrlättade betydligt trafiken mellan Sundsvall och Levanger, men förlorade genom järnvägens fullbordan sin betydelse.

Likväl äger den ju alltid sitt värde för inbyggarna vid gränsen, och begagnas flitigt af folket såväl på svenska som norska sidan.

Eskil Kjälsson är bygdens rikaste man, och hans enda dotter Märít dess fagraste ungmö. Hon sköter mönstergillt faderns hus alltsedan moderns död.

På andra sidan gränsen ligger den unge Atle Foosnæs' fäderneärfda lilla gård Foosdalen.

Vid föräldrarnes frånsälle hade den då helt unge gossen mottagit gården i betydligt förfallett skick, men genom rastlös energi och stor arbetsförmåga lyckats sätta sin arfslott i godt skick.

Atle och Märít älskade hvarandra.

På en lappnäsja i Kolåsens kapell hade de första gången sett hvarandra.

Efter den dagen hade Atles energi och arbetsflit fördubblats, ty han förstod att för att få den

rike Eskil Kjalssons samtycke måste han först och främst ha en välskött gård och ett välordnad hem att bjuda hans dotter.

Bonden Kjalsson hade flere gånger träffat Atle Foosnæ på Levangers marknad och fäst sig vid den hyggelige unge mannen med det städade, nyktra uppträdet, och en gång hade han inbjudit honom till sitt hem.

Det var andra gången Atle såg Märit, och innan de unga skildes åt den aftonen var allt klart mellan dem.

Ett par veckor därefter, en härlig dag i början af juni, gick Atle Foosnæs ånyo öfver gränsen till Fjällåsen, nu föratt begära Eskil Kjalssons samtycke.

Detta gafs honom också af den rike mannen, oaktadt Atles ekonomiska förhållanden voro så ofantligt mycket blygsammare, än hvad Märits far tänkt sig för sin blifvande måg. Men Kjalsson ägde ju ingen son, och därför resonnerade han som så, att Atle en dag kunde få öfvertaga Fjällåsen, då han själf var borta.

På kvällen, då Atle lämnade gården, följde Märit honom ett stycke på väg.

Ehuru sent var det dock strålande solljust som midt på dagen. Anjeskutan lyste snövit mot den klarblå sommarhimmeln och sjön Anjan låg spegelblank vid dess fot.

De unga gingo hand i hand och talade om sin framtid och om sitt bröllop, som fadern lofvat ställa till fram mot höstsidan.

Vid gränsen stannade de.

— Tänk, Märit, så stort af din far ätt ge mig sin enda dotter, fattig och obetydlig som jag är — sade Atle med jublande stämma. Kan du begripa att han gjorde det?

— Å, det är därför att han vet, att du är en redbar och rättänkande man, och så — hon rodnade lätt — så förstår han nog att jag håller så mycket af dig.

Atle tryckte henne i sina armar.

— Han gör väl det, och Gud signe dig för du håller af mig! Jag har alltid varit så ensam, se'n far och mor dogo och inte haft någon som brytt sig om mig.

— Hädanefter ska du inte behöfva klaga öfver det — hviskade Märit och besvarade hans kyss.

Vid gränsen skildes de och gingo hvar och en till sitt hem, glada och lyckliga vid tanken på framtiden.

* * *

Dagen därpå var den 7:de juni.

Det kom som ett åkslag från en molnfri himmel.

Eskil Kjalsson trodde inte sina egna öron. Han hörde det först på pingstaftonen af sin granne, men satte ingen lit till det. Sedan kom tidningen dagen därpå och bekräftade ryktet, som med starka, snabba vingar flugit norröfver från fjord till fjord, från fjäll till fjäll och från dal till dal.

När Märit kom in på pingstdagsmorgonen, högtidsklädd för att, som uppgjordt var, med fader

gå till Atles hem, satt gubben Kjalsson dödsblek i sin gamla länstol och läste tidningen.

— God morgon, far. Ska vi inte gå snart?

— Gå? Hvarthän vill du gå?

— Vi ska ju gå till — — —

— — — Till gränsen — — — Ja, jag vet du vill det, men hör nu på mig, Märit, och glöm inte hvad jag säger dig i dag. Jag kommer aldrig att gå öfver gränsen mer, annat än om min gamle kung skulle befalla mig gå med bajonetten i hand för att tukta ett laglöst, otacksamt slakte, som svikit sitt brödrafolk och sin konung. Nu vet du det, flicka.

— Men far, Atle — — —

— Ja, Atle Foosnæs blir aldrig min måg, för såvidt han inte frigör sig från de laglösa och blir svensk medborgare.

— Det gör Atle aldrig.

Märits röst skälfdde af återhållna tårar, men hennes ögon glänste till af stolthet vid tanken på den älskade.

— Gör han inte? Ja, då får han allt försaka dig och du honom.

Nej, far, käre far!

— Aldrig ger jag mitt samtycke.

— Du har redan gifvit det, far. Vill du också svika ditt ord — liksom de ha gjort?

— Nej du, Märit, Eskil Kjalsson är känd för att vara en man bakom sitt ord. Ingen kan komma och säga att jag brutit ett gifvet löfte. Och kom ihåg, att när Atle Foosnæs fick mitt ord, tillhörde

han och hans folk vårt land, enadt under samma styrelse. Nu är det en annan man, att annat folk, och med det har jag inte ingått på någon öfverenskommelse.

— Far, du vet att jag alltid lydt dig, att jag alltse'n mor dog har försökt — — —

— Ja, Märit, du har alltid varit ett godt och lydigt barn, det enda jag har.

— Men nu kan jag inte lyda dig längre, far.

— Jaså, du vill öfverge mig?

— Far, jag håller Atle kär — — —

— Ja, jag vet, och honom har du känt knappt ett år, men mig i hela ditt lif, och så vet du ändå genast hvem af oss du tänker välja och hvem du tänker offra.

— Far, jag kan inte öfverge Atle!

— Öfverge mig då! — Det kan du väl, flicka?

— Nej, nej, jag kan inte öfverge dig heller.]

— Du måste ofra den ene.

— Nej, ingen af er två kan jag offra. — Jag ska gå till Atle och tala med honom.

— Gör det och säg honom allt hvad jag nu sagt dig.

— Ja, far. — Adjö då, far.

— När kommer du tillbaka? Ja, kanske du aldrig kommer tillbaka mer — öfver gränsen?

Det skulle vara ett leende, som åtföljde orden, men hans sträfva drag förvredos som af gråt.

— Å, far, inte ska du tro så illa om mig!

Hon räckte honom sin hand och såg honom ärligt in i ögonen.

— Du har din mors ögon. Du kan inte svika.
Gud signe dig, lill' Märít.

Hon gick raskt vägen fram mellan sjön och fjället. Pingstdagsmorgonen badade i solljus. Luften var som kristall och snön på Anjeskutan lyste bländande hvít.

Märít knäppte ihop sina händer i ångest.

— Gud, hjälp mig, hjälp mig! Jag kan inte offra far, jag kan inte offra Atle.

Hon gick så raskt, att hon studsade af öfverraskning, när hon såg Foosdalens byggnad lysa nymålad i klarröd färg, tätt inpå sig.

Öfver gården, genom grinden kom en ung högväxt man med vackra manliga drag. Han räckte båda sina händer emot henne.

— Välkommen, Märít, till ditt hem ska' bli!

Hans ögon lyste af lycka.

Märít lade sina händer i hans.

— Guds fred, Atle — hviskade hon sakta.

— Men hvar har du farsgubben?

— Han kommer inte. Han bad mig framföra hans ärende.

— Kom in då och gör det, Märít.

De gingo hand i hand in i huset. De gingo genom det stora, ljusa köket med sina röda stolar och bord, de gingo genom salen med dess snidade möbler. På hyllor rundt kring väggarne stodo vackra gamla tennbägare och tennfat och för de breda, låga fönsterna hängde snöhvita gardiner.

— Här är ditt rum, Märít.

— Atle slog upp en dörr.

— Jag har målat det och gjort möblerna åt dig.

Det var ljusblå väggar och hvita möbler med en smal guldrand på — en liten soffa med en pall framför och ett sybord med små lådor i. På ena väggen hängde en taffla ur nya testamentet, på den andra en liten bokhylla med böcker. Det fanns blommande växter i båda fönsterna.

— Å, Atle, så vackert!

— Tycker du verkligen det?

— Ja, jag har aldrig sett något vackrare rum!

Hon slog plötsligt armarne om hans hals och brast ut i gråt.

— Du gråter, Märit? Hvad är det?

— Det är att jag kanske aldrig, aldrig får komma hit mer. Far är alldeles utom sig. Du förstår Norge, sjunde juni, unionen! Han ger aldrig sin dotter till en norrman som — som —

— Säger han det?

— Ja, han säger, att enda vilkoret är om du blir svensk medborgare.

— Det blir jag aldrig, Märit.

— Jag visste det.

— Kom och sätt dig och låt oss talas vid.

Han slog sin arm omkring henne och lät henne sätta sig i den nya hvita soffan, som han snickrat och snidat och målat och förgyllt under de långa mörka vinterkvällarne med tanken på henne.

— Far säger att han gifvit sitt löfte till dig under så olika förhållanden, att han nu icke är pliktig att hålla sitt ord.

— Jag förstår, och jag anser honom inte

handla orätt från sin synpunkt sedt, lika litet som jag vill fördöma mitt lands styresmän för hvad de gjort. Jag gillar det inte, men jag dömer inte heller. Men trogen mitt land och mitt folk ska jag bli. Det får du hälsa din far med ifrån mig.

— Och vi två? Vi måste då skiljas, Atle?

— Nej, Marit, vi kunna aldrig skiljas. — När två människor älska hvarandra, som du och jag göra, kan ingen lefvande makt på jorden slita dem från hvarandra.

— Å, du känner inte far, Atle. Han är god i grunden, men han kan också vara obeveklig.

— Jag vet det, men jag vet också att tiden helar och läker. Både du och jag ska bida tiden. Efter storm kommer stiltje. Låt oss bara vara modiga och göra vår plikt, hvar och en på sin plats. Fördubbla du din ömhet mot farsgubben, jag skall arbeta dubbelt, för att ha allt i ordning tills du kommer en dag. Tro mig du, käraste vännen min, vi ska nog vinna seger till sist.

— Hon reste sig upp och log genom tårarne.

— Du ger mig nytt hopp, Atle. Men nu måste jag gå, far väntar.

Han omfamnade henne häftigt och hans röst darrade.

— »Hvad Gud förenat, kan ingen människa åtskilja.»

Hon skyndade hastigt ut ur det kära lilla hemmet, som hon kanske aldrig mer skulle återse.

Han följde henne till gränsen.

Där stannade de och räckte hvarandra banden till ett långt farväl.

— Märit, kom ihåg, när kvällsolen lyser röd på Anjeskutans topp står jag och ser ditopp och tänker på dig och — väntar.

— När vintern kommer med norrsken och snö sitter jag och väntar på dig, Atle.

— Var lugn, Märit, jag kommer.

Han viftade med hatten och försvann bakom ett stort stenblock i vägkröken.

* * *

Hösten gick och vintern kom.

Stormen hade lagt sig — både den starka snöstormen, som rasat kring fjäll och dal och gjort vägen västerut ofarbar, och den politiska stormen, som rasat allt sedan den minnesdiga 7:de juni.

Det var en lördag tre veckor före jul.

Gubben Kjalsson gick orolig och iakttog Märit, som rastlöst sysslade med hushållsgöromålen till hälgan och inte unnade sig ro från mörka morgonvåkten till långt framåt midnatt. Hon bleknade och tärdes bort allt mer och mer.

Skulle han männe nu också förlora Märit, liksom han förlorat hennes mor? Det kändes som om en kall hand gripit om Eskil Kjalssons hjärta.

Han knöt handen bort mot gränsen till.

— Det var hans fel, Atle Foosnæs', och ingen annans.

Vid kvällsdags smög Märit sig ut.

Norrskenet flammade och lyste på det mörkblå himlahalvfvet. Fadern stod i fönstret och såg henne gå norrut upp mot Anjeskutan. Hvad? Hon ämnade sig väl inte för nära fjället? Stormen från förra veckan hade där hopat oerhörda snömassor, som de sista dagarnes blidare väderlek gjort osäkra. Han såg henne närma sig fjället mer och mer. Hvad skulle hon göra däruppe?

Hade hon blifvit vansinnig, flickan hans?

Han hör plötsligt ett mäktigt dån därute. Snömassorna kommo hvirflande utför fjällsidan. Den lilla mörka punkten därborta är försvunnen.

— Min Gud! Min Gud!

Eskil Kjälsson stönade högt och rusade ut så fort hans darrande ben förmådde bära honom.

— Rädda Mär! Rädda Mär! Hon gick till fjället — ropade han.

Han såg sina drängar springa upp mot fjällfoten med linor och snöspadar, men han kunde inte följa dem. Han segnade ned på snön, han, den starke mannen, som hade krafter för två och alltid varit snar till handling.

När han kommit till medvetande igen reste han sig upp, stödd af en gammal trotjänare på gården.

— Mär! Mär! — stönade Eskil Kjälsson.

— Hon är räddad — ropade den gamle. Se där kommer han med henne.

Kjälsson såg upp — En hög, smärt gestalt i ljusgrå vadmalskavaj och pälsmössa kommer ljudlöst glidande fram på skidor. På sina armar bär han Mär! så lätt, så ömt, fram öfver de öde snö-

vidderna, hvilka gnistra och blänka i det flammande norrskenet.

Gud välsignel Gud välsignel — hviskar Kjälsson sakta.

— Det är rätt, husbond, välsigna honom, som räddat hans barn. Hade inte han varit i närheten hade hon gått förlorad, för våra drängar hann inte dit i tid.

— Hvem är han?

— Atle Foosnæs från Foosdalen.

Eskil Kjälsson skyndade raskt tillbaka till sin gård och uppför trappan och ropade in åt salen:

— Tänd alla ljusen i alla rummen och lägg mera ved på spisen.

När Atle Foosnæs kom till trappan med sin börda, stod Eskil Kjälsson där med blottadt hufvud och slog upp båda dörrarna på vid gafvel.

— Stig in, Atle Foosnæs, i det hem, som en dag skall bli ditt!

Atle reste upp Märit vid faderns sida och tog den erbjudna handen kraftigt i sin.

— Å, far, far, käre far!

Märit slog sina armar om faderns hals, och röda rosor sprungo fram på de bleka kinderna.

En stund därefter sutto de tre kring den sprakande brasan i den stora hemtrefliga salen.

Märits ögon lyste som stjärnorna därute på vinterhimmeln.

— Men, barn, hvad skulle du egentligen upp på Anjeskutan i kväll? — frågade gubben Kjälsson och tog Märits hand i sin.

— Jo, far, jag ville bara gå upp så pass högt att jag kunde se ljusen i Foosdalen.

— Och du, Atle, hvad skulle du däruppe då?

Atle Foosnæs log tryggt och slog sin arm om Märits lif.

— Jag? Jag ville bara se efter, om det brann ljus i lill' Märits fönster.

— Det var då för väl, att du var så vetgirig den gången.

Gubben Kjalsson log och sträckte fram handen mot Atle.

— Och det är då för väl, att ni två äro försonade nu igen — hviskade Märit med glädjetårar i ögonen.

— Ja, det är vi. Vi är' försonade, och jag hoppas, att folken på ömse sidor gränsen också ska bli försonade en dag, så att all bitterhet och allt groll försvinner.

— Det hoppas jag också — svarade Atle och tryckte Kjalssons hand. Att fela är mänskligt, men gudomligt är det att kunna förlåta.

— Ja min son, och i morgon ska' prästen lysa första gången för er båda, och på själfva julafton, fridens heliga högtid, skall ert bröllop stå.

BARA EN SÅNGFÅGEL.

Det fanns väl inte i hela vida världen en armare, bstrycktare, hjälplösare varelse än hon.

Hon kunde ju ingenting, hade inte lärt någonting, hade inte tagit någon slags examen, hade inga betyg, intet hem att komma till, inte ens nu i juletid och inga pengar heller!

Hvad skulle hon taga sig till?

Hon kunde ju inte söka någon plats hvarken på något affärskontor eller i något hem — hon dugde ju inte till något praktiskt arbete. —

Hon kunde ju bara dikta, drömma och dikta. Dikta de mest fina, känsliga stämningsfulla små bitar — men hvad hjälpte det? Hvem bryr sig egentligen om sådant, då man inte har några relationer och ingen som kan råda och hjälpa en fram.

Hon hade försökt lite' af hvarje: haft plats som barnfröken och hjälpreda i hushållet, som sällskap åt en sjuk gammal dam, men hon dugde inte till det, kunde inte anpassa sig, glömde bort sina åliggande och alla de tjogtals olika uppdrag, man gaf henne, gick bara i sin egen värld och drömde sina egna ljusa eller mörka betvingande drömmar.

Hon hade nu ett helt år bott i ett litet skolhus hos en fattig ung lärarinna djupt inne i skogen

norrut och hjälpt henne en smula samt fått dikta och skriva sig mätt hela den långa ljusa sommaren och hela den långa mörka hösten, men nu stod hon inte ut längre däruppe i ödebygden och stillheten. Hon måste ut nu, ut och se människor, ut och höra röster och ljud, om hon inte skulle gå under.

Hon tog sina fattiga sista slantar, hon fått för en bit, som hon skickat till en tidning, köpte sig en tredjeklassbiljett till hufvudstaden och for åstad.

Hon måste söka få något arbete, hon måste söka få äta sig mätt, efter den långa tärande halfsvälten uppe i skogen.

Min Gud! Hur skulle hon kunna få något att göra? Hvem skulle väl vilja förbarma sig öfver henne och förstå henne och räcka henne en hjälpende hand och gifva henne ett godt, praktiskt råd?

Hon knäppte hårdt ihop händerna i de gamla tunna, nötta vantarne, och de stora mörka, djupa ögonen blickade ångestfullt ut genom kupéfönstret och följde landskapet, som i svindlande fart for förbi.

Framåt gick det, rastlöst framåt hela den långa mörka decembarnatten genom skogar och dalar, öfver bergåsar och strida, forsande strömdrag.

När morgonen grydde ilade tåget öfver Uppsala-slättens vidder, och en timma därefter gled det in under Centralbangårdens hvälfda glastak.

Hennes ögon djupnade af intresse, och hennes finhylda, ungdomligt rundade kinder brunno. Hon stannade andlös midt i hopen, och skulle blifvit nedtrampad eller öfverkörd af bagagekärrorna på

perrongen, om man inte skaffat undan henne och dragit henne med sig i den obetvingligt framstörmande människoströmmen.

Likt ett underbart växlande skådespel föreföll henne det hela, lockande och dock afskyvärdt i dess brutala egoism.

Hvem frågade efter grannen sida vid sida, — en marionett, ett dödt ting blott! — Hvem hade tid för studium och intresse för andra i dessa julbrådskans dagar.

Hon såg sig ångestfullt omkring — hvem skulle hon våga fråga om vägen. Ingen af alla dessa vildt skenande människor vågade hon sig på. Hon tyckte sig rent af drunkna mellan de framstörtande, lefvande vågorna.

Med sin lilla läderväska fast tryckt intill sig kom hon ändtligen ut ur den mest påtryckande trängseln och drog ett djupt andetag af befrielse.

Hon närmade sig sakta en droska ute på Centralplan och bad nästan ödmjukt hänsynsfullt kusken köra sig till en gata och ett hus som hon uppgaf.

Hon steg upp i droskan, som rullade iväg ned för Klarabergsgatan. Inom en halftimme var hon vid målet. Hon betalte kusken, tog sin slitna gamla väska i hand och begaf sig in i huset.

När hon gick upp för trapporna klappade hennes hjärta så våldsamt, att det gjorde nästan ondt, och hon måste stanna och draga andan för att ej kväfväs.

Min Gud! Hon skulle väl inte bli sjuk nu, då hon var så nära? Då hon inom ett par ögonblick

skulle få höra domen afkunnas öfver hennes vara eller icke vara.

Den långa svälttiden däruppe hade uttömt hennes krafter, spänningen, ångesten gjorde sitt till, hon dignade ned på det öfversta trappsteget och stödde hufvudet i handen.

Så fann han henne — den gamla, allvarliga, ståtliga mannen, som med raska, bestämda, små smällande steg kom upp för trappan.

Han stannade bestört.

— Är ni sjuk? frågade han.

Han mötte ett blekt, själfullt ungt ansikte och ett par mörka, skiftande, förskrämda ögon.

Men hon förmådde inte svara, hon bara skakade på hufvudet.

— Men ni måste vara sjuk? Eller hvarför sitter ni här? Hvem söker ni här i huset?

Hon pekade på den stora, blanka skylten med de vackra, välgraverade bokstäfverna på den dörr, utanför hvilken hon sjunkit ner.

— Där? Där bor ju jag. Söker ni mig?

Hennes ögon vidgades. Hon såg på honom, såsom den drunknande stirrar på det halmstrå, som når honom i dödsvändan.

— Är ni — är ni bokförläggaren? —

Hon reste sig upp vacklande och strök sig med handen öfver pannan.

— Ja, det är jag det, men kom in, så får jag höra ert ärende.

Han öppnade dörren och lät henne passera före

sig in på det stora ljusa kontoret, där väggarna voro upptagna af hyllor med böcker.

Han bjöd henne sitta ned i en bekväm stol vid sidan af det stora skrifbordet, där han själf tog plats.

— Nu kanske ni skulle vilja säga mig ert ärende?

Han såg så god och barmhärtig ut, där han satt tåligt och väntade, tills hon fick igen rösten så pass att hon kunde tala.

— Har ni -- har ni läst mina dikter? stammade hon.

— Hvad är ert namn?

Han log så mildt mot henne.

— Jag heter Maria Dahl.

— Maria Dahl!

Han sprang upp med en ynglings spänstighet.

— Är ni Maria Dahl?

— Ja.

— Är det ni, ni själf, som skrifvit diktecykeln, jag fick för ett par månader se'n?

— Ja.

— Är det ert namn, inte er signatur?

— Jag heter Maria Dahl — återtog hon.

— Men, min kära unga fröken, hvarför i all världen gaf ni mig inte er adress?

— Gjorde jag inte?

— Nej, så minsann ni det gjorde.

— Då glömde jag det.

Hon log stilla.

— Den glömskan har förtretat mig mycket,

men ni, drömmare och skalder, ni lefver i en annan värld och glömmet allt utom er.

Hon log åter, och det lilla ljusa leendet lyste upp hennes rena, skära unga ansikte, så det blef som förändligadt.

— Har ni läst mina små bitar?

— Ja, jag har läst dem.

Hans röst blef djup och allvarlig.

— De dugde väl inte?

Hon skälfde till på rösten och knäppte hårdt ihop sina händer.

— Jo, min kära unga vän, de dugde visst, och jag har både läst dem och tryckt dem. Se här!

Han tog en liten bok i ljust, läckert band och lade den i hennes knä ofvanpå de sammanknäppta händerna.

— Den har vunnit mycken framgång, hela första upplagan är slutsåld och den andra är under tryckning, så ni kan vara alldeles lugn. Jag lyckönskar er af allt mitt hjärta.

Men hon svarade honom inte. Hon kunde inte säga ett enda ord.

Hon satt som bergtagen och bara stirrade på boken i sitt knä, på de stora, fina, vackert slingrande bokstäfverna på pärmen: *Skogens röster af Maria Dahl*.

Stora tunga tårar löste sig slutligen och föllo strida ned i hennes knä på hennes förstfödda, hennes älsklingsbarn, för hvilket hon lidit och kämpat så oerhördt i ensamhet, i svält och köld.

Han lät henne gråta ut.

Sedan började hon bläddra i boken och läste en sida här och en där. —

De kommo emot henne alla dessa kära gamla tankar och drömmar. De logo emot henne, de hviskade, de susade i kapp med trädkronorna därhemma i skogen. Hon log och grät och hennes kinder hade fått rosens djupa röda färg.

Hon hade glömt hela världen omkring sig.

— Och nu skall ni ha' ert rättmätiga honorar för boken.

Hon hörde den gamle välvillige mannens röst liksom ur ett fjärran skogssus.

— Se här, var så god! Detta är endast hälften. När den andra upplagan kommer ut, skall jag lämna rästen. Var så god!

Hon såg upp.

Framför henne på skrifbordet låg en hel tjock bunt sedlar.

Hon förstod knappast.

— Var så god, fröken!

— Skall — skall jag ha allt detta?

— Ja visst. Får jag be om ert kvitto.

Han sköt fram ett papper åt henne, och lik en sömngångare steg hon upp, gick ett par steg fram och åter i rummet, slog sig så ned på skrifstolen och skref raskt och tydligt sitt namn på kvittot.

Han räknade upp pengarne för henne och lade ned dem i ett kuvert och räckte henne.

Hon tog emot det och lade det i boken, sedan räckte hon honom sin hand.

— Ni har gjort mig så lycklig. Jag kan aldrig

beskrifva det fullt, Tack. Ni vet inte — ack, ni
vet inte — — — Gud välsigne er! —

Hon gick raskt ut.

När hon kom ned på gatan tyckte hon att det
sjöng och brusade omkring henne, likt ett mäktigt
ackord från skogens alla träd.

»Nu har lyckan kommit», sjöngo vindarna,
»nu har framgången kommit! Gläd dig, sjung,
sjung, och låt människorna fröjdas åt din sång. Du
stackars hemlösa lilla sångfågel, som lidit så myc-
ket, du får nu till din uppgift att söfva männis-
kor- nas sorger med din sång. — Ditt kall är heligt,
ditt kall är stort! Missbruka det aldrig!»

FAR OCH MOR.

Det var kvällen före julafton.

Julsjön yrde kring knutarne vid torget. Spår-
vagnen gled sakta framåt bland drifvorna och stan-
nade vid hållplatsen i hörnet. Bland de många af-
stigande passagerarne syntes en medelålders, hög-
rest kvinna i lång, vid pålskappa och mössa och en
tät, mörk slöja framför det bleka, allvarliga ansiktet,
som ännu bevarade spår af en sällsynt skönhet.

Hon stod kvar ett ögonblick och såg sig vill-
rådigt omkring, liksom obekant med gatorna. Ändt-
ligen tycktes hon komma till klarhet och styrde
kurs österut mot en af smågatorna, som mynnade
ut vid torget. Hon sökte påskynda sina steg, men
drifvorna och yrsjön, som hvirflade upp emot henne,
hindrade henne att komma fram så fort hon önskade.

— Min Gud, låt mig komma fram i tid, låt
mig inte komma för sent! — hviskade hon och
svepte kappan bättre om sig. O, att han inte skic-
kade bud på mig förr, men jag förstår — han
gjorde det först i högsta nödfall, när allt hopp är
ute. Han ville nog inte se mig här ett ögonblick,
innan han var tvungen för gossens skull. Min
gosse, min gossel — — —

Tunga, bittra tårar stego upp i hennes ögon,

och handen, med hvilken hon sköt upp porten till det stora hörnhuset skälfdde. Hon steg flämtande uppför trapporna och stannade vid en dörr, på hvars namnplåt hon läste Magnus Buhre.

Magnus Buhre! Hon upprepade namnet halfhögt och en varm sky flög öfver hennes bleka, upprörda ansikte. Skulle hon återse honom ännu en gång och här vid deras sons sjukbädd? Magnus Buhre — hennes ungdoms älskade så långt hon kunde minnas tillbaka, hennes lif, hennes allt, den enda man hon någonsin älskat. Och han? O, min Gud, huru hade inte han —?

Hon tryckte raskt på knappen, rätade på sig och sväljde tårarne. Nu om någonsin måste hon uppbjuda hela sin själfbehärskning och vara lugn — lugn och kall som mot en främling.

Steg bördes innanför dörren, som gick upp. En bredaxlad, medelstor man med mörka, hvassa ögon öppnade. Han såg blek och upprörd ut, och han tog liksom ofrivilligt ett steg tillbaka och bugade lätt.

— Stig på, Anna, stig på! Låt mig hjälpa dig af med kappan. Ett gräsligt väder! Inte sant? Ja, jag har då inte varit ute på tre dar. Det yrar? Har du inte åkt från stationen?

Frågorna haglade, han såg ytterst nervös ut.

— Jo, med spårvagnen — svarade hon halfhögt.

— Spårvagn! Hvarför tog du inte en vagn, en släde?

— Hvarför? — Hon log ett litet matt, ironiskt leende, men tillade inte ett ord. Hon bara såg på

honom, liksom ville hon i hans ansikte leta efter svaret på den fråga, som hon inte vågade låta komma öfver läpparne.

Men han undvek hennes blick och hängde upp kappan i tamburen. Hon tog af hatten, men länderna darrade, så hon kunde ej hänga upp den.

— Får jag gå in nu? — ropade hon till slut och kräppte så hårdt ihop sina kalla händer, att det gjorde ondt i dem.

— Ja, bara du inte är för kall. Kom först denna vägen. Han gick före in i ett rum, möble-radt som både matsal och salong och med en lampa i taket och en brasa i kakelugnen.

Hon skyndade fram till brasan och slog ut med händerna, liksom ville hon på det snabbaste sätt sätta sig i besittning af värmen. Hon lutade hufvudet mot kakelugnen och slöt ögonen.

Mannen bakom henne stod tyst och såg på henne. Så gammal och trött hon såg ut och så pauvre! Och hvems var felet? En känsla af gnagande ånger genomlade honom. — Hela hennes lif hade han förstört — han förstod det först nu. Förut hade han aldrig velat erkänna det. Först nu, då han såg henne så böjd, så tård, så sliten och så resignerad, kände han det, och en tyngande ansvarskänsla grep honom. Hvarken i himlen eller på jorden kunde han stå till svars för hennes sköflade lif eller få förlåtelse.

Hon vände sig raskt om.

— Nu går jag in till honom.

— Gör inte det ännu, Anna. Han föll nyss i

sömn, och doktorn har sagt att han kan möjligen räddas, om han kan få sofva.

— Räddas! Räddas! Hon tog ett par snabba steg emot honom. Hennes stora mörkblå ögon vidgades och det ryckte omkring den fina, känsliga munnen.

— Ja, allt hopp är inte ute — som vi trodde i morse, då jag telegraferade till dig. I natt blir det en kris. Hvem vet — kanske vår gosse kan få lefva!

Hon sjönk ned på knä på den mjuka mattan och lutade hufvudet mot händerna i emmastolen. De länge återhållna snyftningarna bröto löst och skakade hela hennes kropp, och tårarna strömmade utför hennes kinder. Huru hade hon ej hela den långa, långa dagen i järnvägskupén behärskat sig. Huru hade hon ej sväljt och sväljt tårarne och med uppjudande af alla sina krafter sökt hålla sig uppe. Nu vid den minsta lilla glimt af hopp kom reaktionen.

Min Gud, min Gud, jag tackar dig — hviskade hon gång efter annan. O, låt honom få lefva! — Jag kan inte mista honom. Jag förmår inte bära mera. Inte mera! Inte mera!

— Anna, kära Anna, lugna dig!

Med dröjande steg närmade han sig henne och strök liksom tafatt och osäkert öfver hennes skuldra.

Hon reste sig upp och försökte behärska sig.

— Du är trött och förbi efter resan. Vill du dricka en kopp té?

— Tack.

Han sköt fram en hvilstol till brasan och hon sjönk ned i den.

Hon hörde huru dörren till tamburen öppnades och stängdes efter honom.

Hon såg sig omkring. Huru underligt, att hon befann sig under hans tak! Ett tiotal af år hade gått sedan dess — sedan brytningen, som följde efter den där förfärliga dagen, då hon blef underrättad om att han bedrog henne, att han älskade en annan, och att han ville bli henne kvitt — både henne och barnen — förvillad och bedårad som han var af »den andra». Först kändes det, som skulle hon sjunka till jorden och som något ljust, varmt och vackert brast inom henne. Sedan reste hon sig så småningom för barnens skull — och af självbevarelseinstinkt. Men hon hade aldrig blifvit sig lik mer. Lifvet hade mistat hela sin glans och all sin färg. Det var bara att för barnens skull söka hålla sig uppe och arbeta, sträfva, spara och försaka. Med litet eller intet hade han bisträckt. Under årens lopp hade också han fått veta hvad bekymmer ville säga. Det såg ut, som om det hvilade en förbannelse öfver allt hvad han numera rörde vid. Han miste sin goda, lönande befattning, han blef hindrad, motad, förföljd. Allt hvad han företog sig misslyckades. Nu var han utfattig, illa sedd öfver allt, ensam och sjuklig. Det såg ut, som om det fanns en Nemesis till här på jorden.

Hon hörde en sakta kvidan från rummet innanför. Hon for upp och ilade ljudlöst öfver golfvet,

drog ifrån draperiet och såg in. Därinne var det halfmörkt — en liten nattlampa med grön skärm spred ett svagt sken. Hon närmade sig ett par steg. I sängen vid ena långväggen låg en yngling, blek och mager och med fina, regelbundna drag. Det ljusa, vågiga håret hade fallit ned i en mjuk våg öfver den hvita pannan, och hans smala utmägade hand fingrade nervöst på täcket.

Anna stod som fastväxt på mattan och vågade ej andas. Var detta hennes friske, praktige gosse, som hon för ett år se'n måste lämna ifrån sig till fadern?

Han slog upp ögonen — ett par stora mörkblå, oändligt själfulla ögon, moderns ögon.

Deras ögon möttes.

— Mamma! Mamma! —

Det låg jubel i hans röst, och han försökte sträcka ut handen emot henne.

— Min gossel! Min älskade gossel!

Hon tog hans hand emellan sina båda och kysste honom sakta på kinden.

— Så roligt att mamma kom! A, hvad jag har längtat efter mamma — hviskade han.

— Hur är det med dig nu?

— Jo, tack, nu blir jag snart bra, när mamma är här.

— Ja, ja, älskade barn! Men du får inte trötta dig mer. Sof du, käre Bengt. Försök det, så blir du frisk snart.

— Ja, ja! — Men mamma, hur mår syster Elsa och Kurt?

— Jo, de må så bra, och hälsa dig så innerligt, men försök nu att sofva.

— Får jag hålla mamma i hand då?

— Det får du visst, det. Jag sätter mig nu här hos dig och håller din hand hela natten och går inte ifrån dig.

— Tack, lilla rara, kära mamma!

Det flög ett ljust leende öfver hans ansikte och han slöt ögonen, lugn och lycklig.

När Magnus Buhre en stund därefter med tebrickan på handen kom in, fann han Anna sittande i länstolen vid Bengts säng, där han själf suttit och vakat den sista natten, ty någon sjuksköterska hade han inte råd att skaffa.

Bengt sof lugnt och drömlöst,

Magnus satte ljudlöst ned brickan på ett litet bord framför soffan nära Anna och serverade henne te och bröd så omtänksamt och behändigt, att hon aldrig trott honom om att kunna det. Åtminstone hade hon aldrig sett honom så förr.

— Vill du dricka téet nu?

— Ja, tack, men jag kan inte släppa hans hand. Jag har lofvat honom att inte göra det.

— Låt mig hjälpa dig då?

Han höll koppen framför henne hela tiden medan hon åt brödet och drack téet, och hon tackade honom med en vänlig blick och ett:

— Tack, Magnus.

Det var första gången hon nämnde honom vid namn, och det flög ett vekt, varmt leende öfver hans mörka, skarpt markerade drag.

— Får jag fylla på din kopp, Anna?

— Nej, tack, inte mer.

Han gick ut med brickan.

Anna såg efter honom. Hvad hade han inte fått gå igenom allt, den stolte, öfvermodige mannen, som var van att hvarje ögonblick passas upp, krusas för och betjänas? Otålig och missnöjd, om inte alla i hemmet jämt stodo på tå för honom och blindt lydde hans minsta vink.

Och när hon såg honom sist? — Huru hätsk, huru elak, huru orättvis, obarmhärtig och häftig hade han inte varit mot henne — endast därför att hon vågade finnas till och vara i vägen för »den andra».

Nu visste hon att denna andra för länge sedan öfvergifvit honom, och att lifvet, den stora läromästaren, tuktat honom rätt handgripligt.

Det var en annan Magnus Buhre, hon nu hade mött. Men det skänkte henne ingen tillfredsställelse, än mindre skadeglädje, att se honom sådan. Hon förstod hvad han gått igenom, innan han blifvit så hänsynsfull, så mjuk och så härjad och sliten, som han nu var. Och hennes hjärta blödde af medkänsla för honom.

Hon såg på sonen. Han låg så stilla och lugn och andades jämt. Ett lugnt lyckligt leende låg öfver hans unga vackra ansikte, och hon kände hans varma, späda hand i sin. Hon visste, huru djupt skilsmässan mellan far och mor gripit honom och huru han lidit däraf, fästad som han var vid dem båda. De yngre barnen däremot hade ute-

slutande fäst sig vid modern, och fadern hade också behandlat dem så likgiltigt, att de inte kunde hysa någon känsla för honom. Men med Bengt, som var den äldste, var det helt annorlunda. Allvarligt anlagd och tänkande, som han var, hade hans lifsåskådning blifvit betydligt djupare, än hvad i allmänhet brukar vara förhållandet hos en yngling vid hans ålder. Upprepade gånger hade han med barnets varma, kärleksfulla sinne försökt försona och sammanföra far och mor. Men alla hans små ömhjärtade försök strandade alltid på fäderns kalla, egoistiska, högmodiga sinnelag, som aldrig ville erkänna att han hade något att afbedjt eller försona. När Anna satt och såg på sin sons ansikte med de djupa linierna förstod hon att sorgen öfver far och mor i grunden varit största orsaken till gossens sjukdom, ty någon motståndskraft fanns inte. Skulle den bli så äfven till hans död? — Hon betäckte ansiktet med sin hand och försökte med all makt bemästra sin förtviflan.

Magnus Buhre kom in stilla och försynt, som aldrig förr, och slog sig ned i era soffhörnet, därifrån han kunde se Anna och Bengt.

Tyst och stilla satt han där och såg på dessa båda, som för honom en gång utgjorde hela lifvet.

Han mindes den dag gossen föddes och han fick komma in och se honom för första gången, där han låg på moderns arm, hjälplös och späd. Aldrig hade han sett Anna så betagande vacker; hon var som förklarad af moderslyckan, och aldrig tyckte han att han älskat henne så högt.

Undras om hon mindes den dagen!

— Anna — hviskar han nästan obetvingligt.
— minns du då Bengt föddes och jag fick komma
in och hälsa på er?

Hans röst darrade af rörelse.

Hon vände sig åt sidan och såg på honom.

— Tror du en mor glömmet en sådan dag, då
hennes förstfödde ser dagens ljus?

— Så lyckliga vi då voro, Anna!

— Ja.

Hon vände sig bort och höll handen öfver
ögonen.

— Och allt, allt har jag sköfkat: vår lycka, din
kärlek, ditt lif, vårt vackra hem, barnens framtid
och — och — han snyftade till — honom där —
honom! —

Han brast i gråt och lutade sig framåt, böjde
hufvudet djupt ned i en soffkudde för att dämpa
ljudet.

— Magnus, käre Magnus, gråt inte så! —

Hon räckte honom den hand hon hade ledig.
Han grep den och behöll den i sin. Så satt hon
med sin ena hand i sonens och den andra i mannens.

Det strömmade igenom henne en öfverjordisk
känsla af ömhet och medlidande. Hon kände, att
hon nu kunde förlåta allt, allt hvad han brutit
emot henne. Inför dödens majestät blef allting så
smått, så försvinnande smått. Hon kände att far
och mor och barnet hörde ihop. Det var naturvid-
rigt att de tre inte voro vänner och ville hyarandras
bästa.

Hon kände varma tårar och kyssar på den hand han höll i sin, och han föll ned på mattan vid hennes sida och lade sitt hufvud i hennes knä.

— Anna, Anna, om det är dig möjligt, så förlåt mig allt ondt jag gjort både dig och barnen. Säg, kan du det? För barmhärtighets skull!

— Ja, Magnus, nu kan jag det.

Hon strök öfver hans hufvud, där det glittrade af gråa hårstrån bland det kolsvarta, vågiga håret.

— Gud välsigne dig för det ordet. Nu kanske jag kan få frid igen. Jag har varit som en biltog, en fridlös, se'n jag skildes från dig och barnen.

— Stackars min Magnus! Vi ha nog varit fridlösa båda. Lifvet har tuktat oss hårdt nog.

— Det har det, men får jag lefva, så nog skall du få se att jag skall försöka att godtgöra så mycket jag förmår.

— För barnens skull önskar jag intet högre än att de skola få igen sin far och sitt hem.

— För barnens — endast för barnens?

— Inte endast — men mest för barnen.

— Du vill ju taga mig åter och låta mig få arbeta för dig och barnen?

Han reste sig upp och tog hennes hand i sin.

— Vi två höra ju ihop för lifvet, Anna?

Hon såg honom djupt in i ögat och sade stilla:

— Ja, Magnus, för lifvet.

— Pappa och mamma! — Åh, hvad jag är glad!

De vände sig åt bädden. Där låg Bengt och log emot dem med ett förklaradt leende.

Han räckte fadern sin andra hand.

— Pappa och mamma! Åh, hvad vi ska ha roligt tillsammans — alldeles som förr!

— Ja, min käre gosse, det ska vi. Nu ska du bara skynda dig och bli frisk igen.

— Nu är jag redan frisk af bara glädje.

Rodnaden steg upp på hans kinder och ögonen strålade af lycka.

— Och nu har jag fått min bästa julklapp. Minns pappa, att det var det jag önskade mig, då du frågade hvad jag ville ha i går.

— Ja, ja, min gosse.

— Och nu ska Elsa och Kurt komma hit, och nu ska vi ha julgran och julklappar precis som förr.

Han tog faderns och moderns händer och lade dem tillsammans med ett ljust, lyckligt leende.

”Att lägga bort titlarna”.

En »gammal moster» skulle så rysligt gärna vilja veta, antagligen för sina många nevöers och niécers räkning, om det är kavaljeren eller damen, som tager det viktiga steget att lägga bort titlarna. Hon har hört sig berättas, att kvinnan lätt kan bli ansedd *djärf*, ja *ohyfsad*, om *hon* föreslår bortläggandet af titlar.

Kära gamla moster, var tröst! Det anses absolut inte djärft eller ohyfsadt, emedan det är det enda justa sätt, på hvilket titlarnas slopande herrar och damer emellan *kan försiggå*. Det kan visserligen då och då förekomma, att en herre, som är mera naturlig än väluppfostrad, i ett anfall af trefnad och godt lynne föreslår duskål med sina kvinnliga bekanta. Men det anses betydligt klumpigt och tolereras endast, om den unge mannen för öfrigt är hygglig och städad med mera i den stilen. Och mycket ofta kan det då hända, att de unga damerna afslå anbudet under förklaring, »att man kan vänta därmed ännu litet». Det kan ju hända, att vår unge man känner sig stött — det får man emellertid sätta sig öfver. Damerna i sin tur kanske kände sig lika stötta öfver hans propos. Och kavaljeren har fått en tydlig och nyttig läxa.

Emellertid kan det finnas fall, då en herre icke bryter mot den oskrifna godaton-kodexen, om *han* föreslår titlarnas bortläggande. Det kan vara den äkta mannen, som i en krets vänner proponerar sin hustrus duskål med dessa vänner. Men då är själfklart, att han först inhämtat sin hustrus önskan. Så kan det ibland hända, att en gammal herre föreslår en ung dam, att

hon skall säga »farbror» och han »du», men då måste det hela framställas så chevalereskt och finkänsligt, att den unga flickan med förtjusning går in därpå. Men i alla andra fall ligger det första steget i *kvinnans* hand, om denna djärfva metafor tillåtes!

Öfver hufvud taget tillråder jag inte ett alltför ymnigt bortläggande af titlarna. Inför i stället tilltalsordet *Ni* i er umgängeskrets! Det är ett ganska tvifvelaktigt nöje att vara du med hela världen. Man är du med några få manliga vänner — men till resten af herrbekanta säger man gladeligt *ni*. Man kan ha så trefligt af hvarandra ändå, utan att öfverskrida »du»-strecket, som sannerligen skulle hållas mera i helg än hvad nu i allmänhet brukas. Jag tycker, att vi fruntimmer ha ett tillräckligt afskräckande exempel i våra mäns och bröders duskap med hela kristenheten.

Finnes något mera idiotiskt än de svenska herrarnas uppfattning, att de absolut inte kunna vara tillsammans en timme i sträck eller se hvarandra på åtta bjudningar under vintern — och då bara utbyta en minuts hälsning åt gängen — utan att anse sig *tvungna* — för sitt sällskapsamvetes skull — att lägga bort titlarna. Och så detta drastiska, burschikosa sätt, på hvilket titlarna nedsköljas! Burr!!!

Här har kvinnan ett fält för sin återhållande, konservativa makt! I stället för att utvidga sitt duskaps gränser, så skall hon sätta in sitt inflytande på, att hennes herre och man något litet drar in på dustaten. Då kunna vi kanske så småningom, efter generationer, komma därhän, att vi förbehålla oss en liten intim krets, där man är bror och du, men att vi därutom *icke* lägga bort titlarna, utan använda ett mera kontinentalt tilltalsord, det må nu blifva »*ni*» eller något annat — därom tvista ju ännu de lärde!

(St. Dd.)

